

Den Uafhængige Politiklagemyndighed En evaluering

Kriminalistforeningen 18/4 2017
Lars Holmberg, lektor, Ph.D.

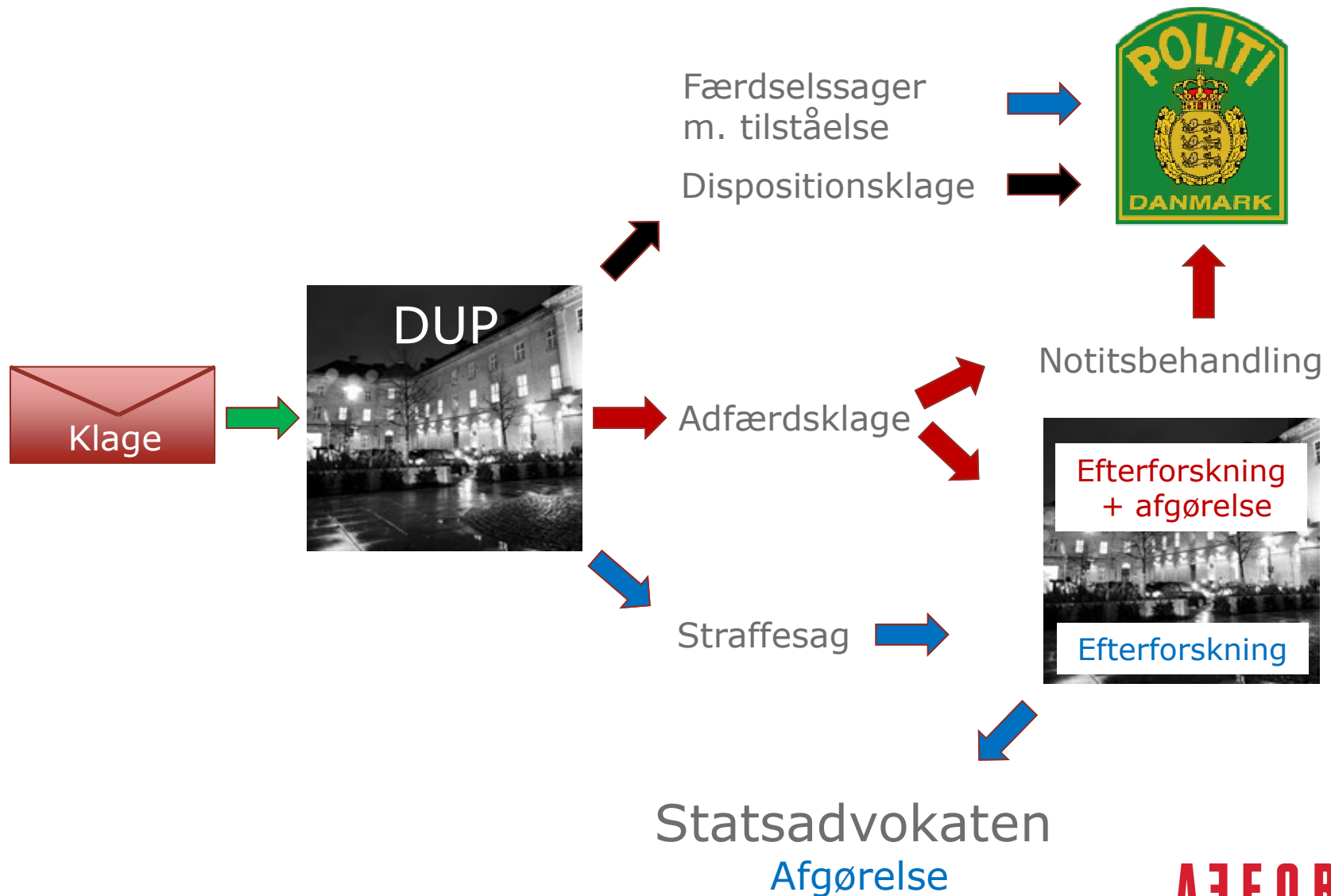
Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP) etableret i 2012

Formål:

At øge befolkningens tillid til, at klager over politiet bliver behandlet "korrekt, objektivt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt."

Justitsminister Brian Mikkelsen 2009

Når man klager over politiet...

Afgørelser

Dispositionssager: Politidirektøren

Adfærdsklager: DUP

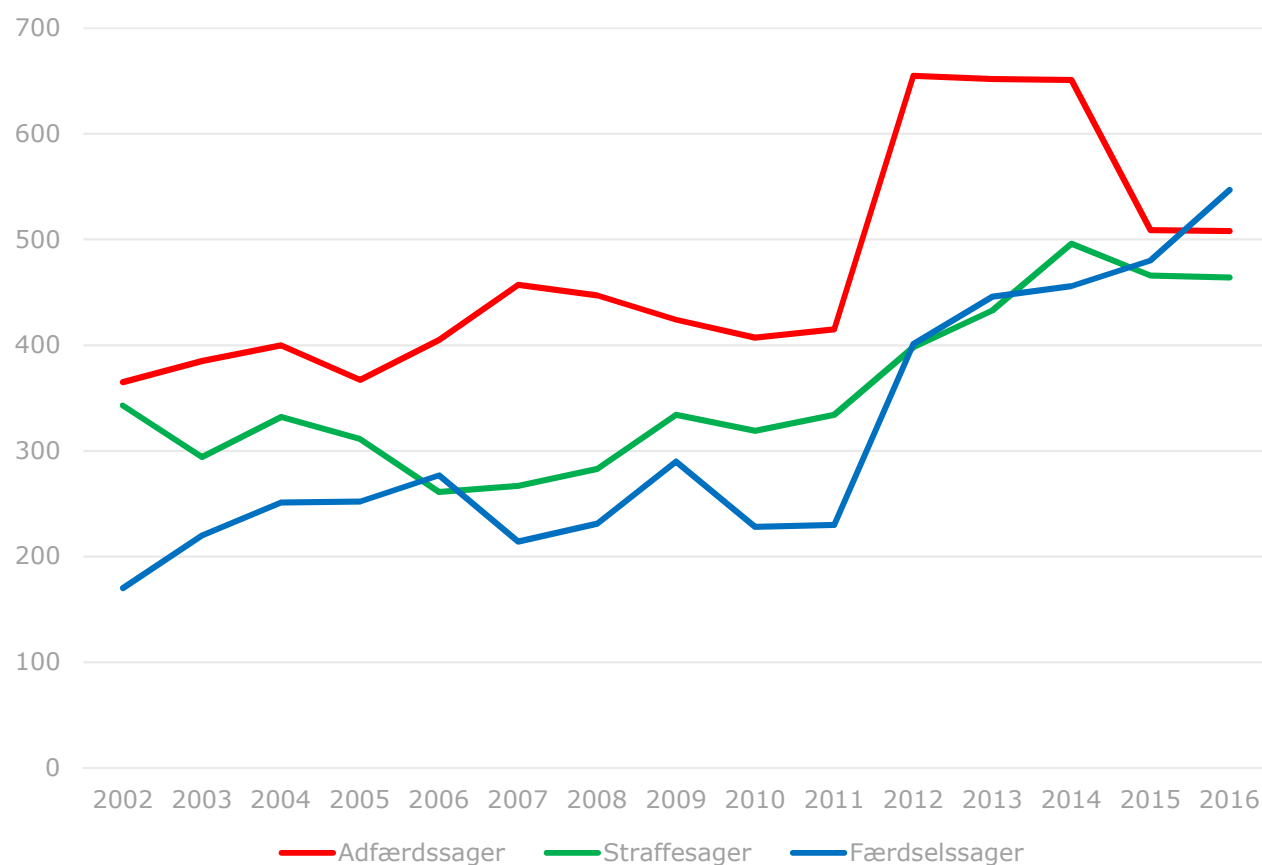
- Afvisning (forældelse, åbenbart grundløs)
- Ingen beviser for individuelt ansvar: Ingen kritik
 - Eventuelt: Generel beklagelse af forholdet
- Individuelt ansvar bevist: Kritik
 - Typisk opfølgning: disciplinære sanktioner

Straffesager: Statsadvokaten

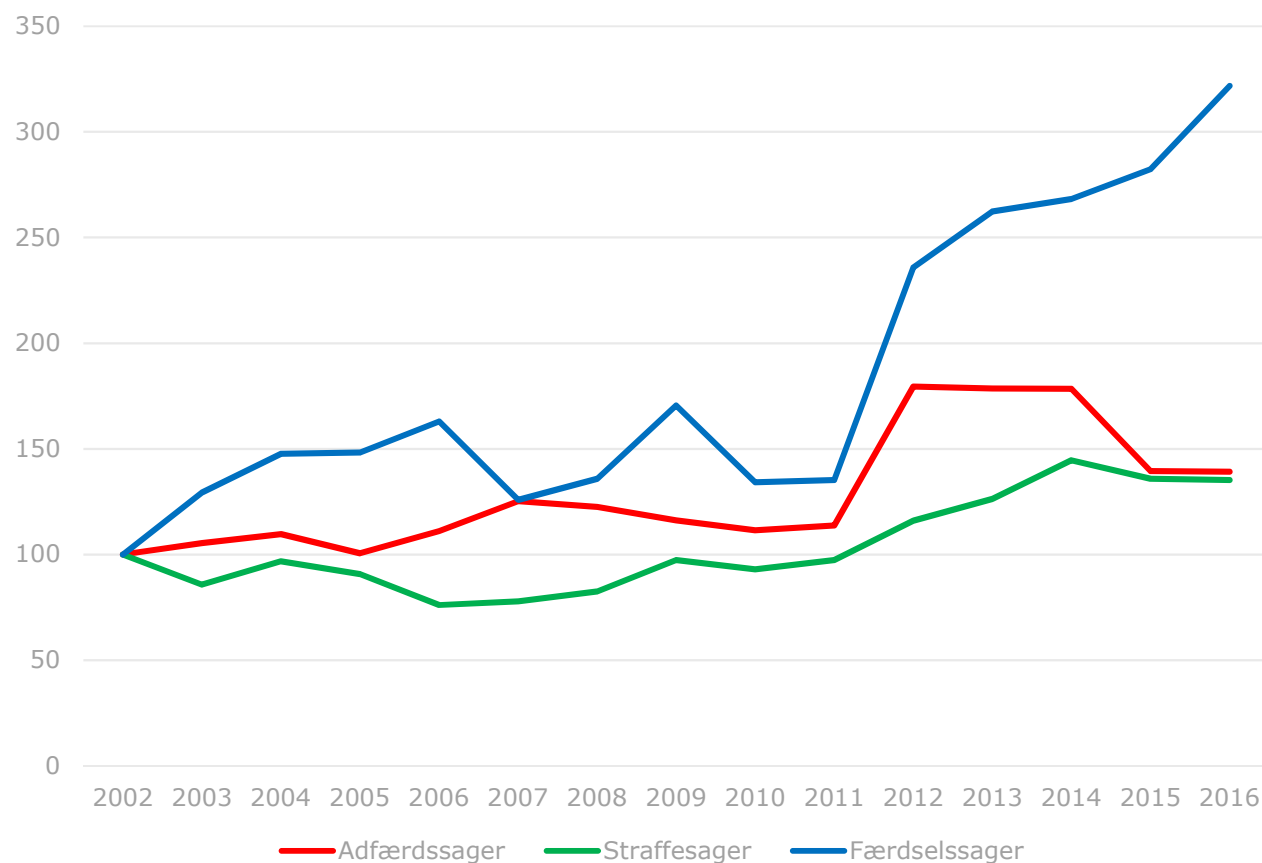
- Tiltale
- Ingen tiltale/frikendelse
 - DUP kan behandle som adfærdsklage

Den officielle statistik

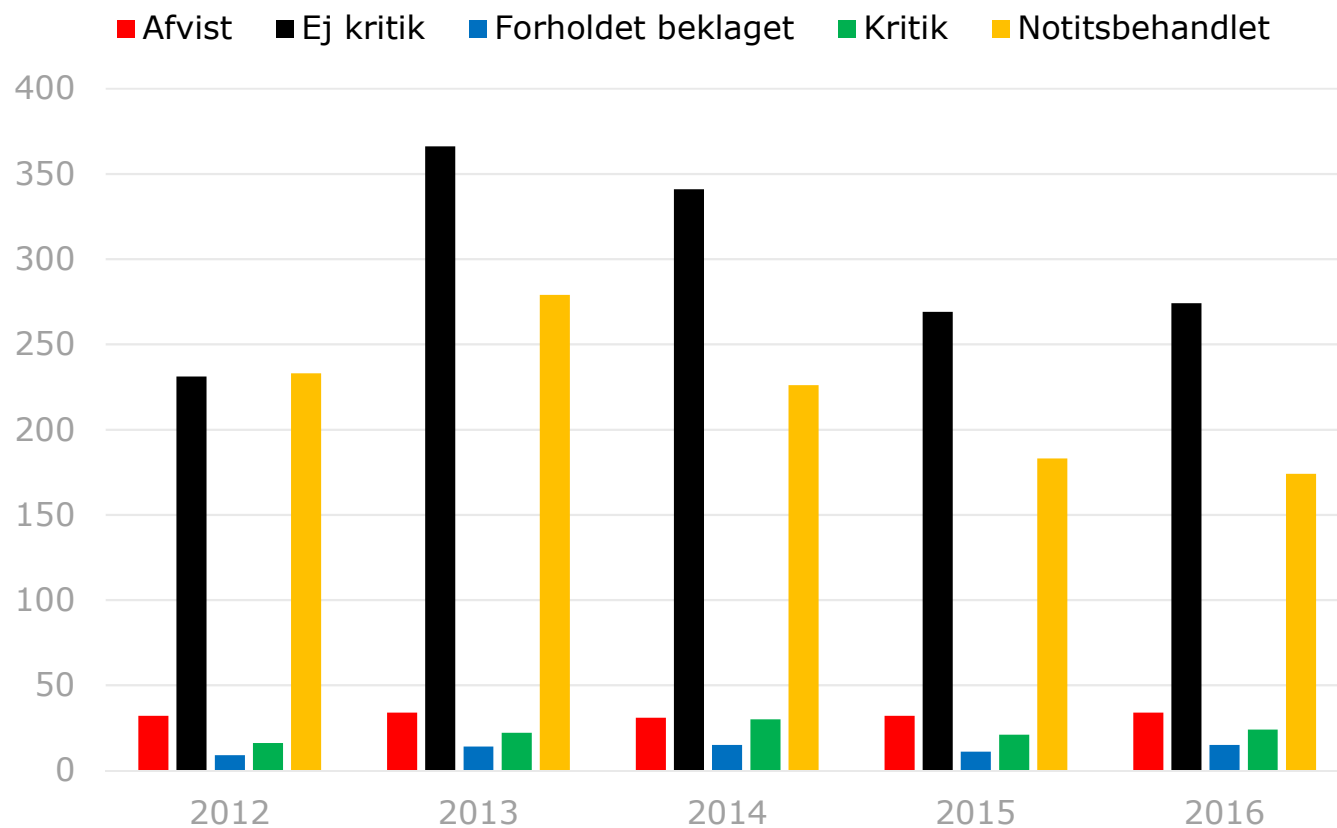
Figur 2.1: Udviklingen i antallet af behandlede straffe-, adfærds- og færdselssager mod politipersonale i perioderne 2002-2011 og 2012-2016. Undersøgelsessager indgår ikke.

Figur 2.1: Udviklingen i antallet af behandlede straffe-, adfærds- og færdselssager mod politipersonale i perioderne 2002-2011 og 2012-2016. Undersøgelsessager indgår ikke.
Indeks: 2002=100

Afgørelser i adfærdsklagesager samt sager henvist til notitsbehandling DUP 2012-2016

Afgørelser i adfærdsklager før og efter DUP

Tabel 2.4: Det samlede antal afgørelser i adfærdsklagesager truffet af Statsadvokaten 2002-2011 og Politiklagemyndigheden 2012-2016, fordelt efter afgørelsestype – notitssager ikke medregnet (procentandel i parentes).

	Samlet antal afgørelser (ekskl. tilbagekaldte og forældede)	Antal afgørelser uden kritik, men forholdet beklaget	Antal afgørelser med kritik
Statsadvokaten 2002-2011	2705	102 (3,8 %)	80 (3,0 %)
Politiklagemyndigheden 2012-2016	1658	64 (3,9 %)	113 (6,8 %)

Afgørelser i straffesager før og efter DUP

		Samlet antal afgørelser	Antal afgørelser uden tiltalegrundlag, forholdet beklaget	Samlet antal afgørelser med tiltalegrundlag	"Medhold" i alt
Statsadvokaten	2002-2011	3293	116 (3,5 pct.)	116 (3,5 pct.)	232 (7,0 pct.)
Politiklagemyndigheden	2012-2016	2002	-	62 (3,1 pct.)	62 (3,1 pct.)

"Medholdsprocent" i straffe- og adfærdsklagesager 2002-2011 og 2012-2016

Procentdel af klagerne, som er endt med kritik, strafferetlig påtale eller "forholdet beklaget" (notitssager og forældede klager ikke medregnet)

2002-2011	6,7 pct.
2012-2016	6,3 pct.

Undersøgelse blandt klagere

Undersøgelse blandt klagere, der modtog en afgørelse i august 2014-marts 2016

1597 personer – 1787 afgørelser

Telefoninterviews – DST survey

Dubletter fjernet

658 unikke besvarelser

Svarprocent: 41 – ikke repræsentativ

Opfølgende personlige interviews med klagere

Sagstyper i undersøgelsen – ifølge DUP og klagerne selv

	DUP oplyser	Klager oplyser	
		Indgår i klagen*	Klage kun om
Adfærd	39	49	37
Dispositioner	33	24	20
Straffesager (inkl. færdsel)	27	15	11
Andet	-	12	9
I alt	99	100	-

* Her har klagerne kunnet give flere svar

Sagstyper i undersøgelsen – ifølge DUP og klagerne selv

	DUP oplyser	Klager oplyser	
		Indgår i klagen*	Klage kun om
Adfærd	39	49	37
Dispositioner	33	24	20
Straffesager (inkl. færdsel)	27	15	11
Andet	-	12	9
I alt	99	100	-

* Her har klagerne kunnet give flere svar

Yderligere forvirring

	Iflg. DUP	Iflg. klagerne
Antal notitssager	115	50
Antal dispositionssager afgjort af DUP	0	99
Antal dispositionssager uden afgørelse	-	54

Hvad ønskede klagerne at få ud af klagen?

Tabel 3.6: Respondenternes svar på spørgsmålet: "Hvad ønskede du at få ud af din klage?" – svar i procent (n= 656, der kunne gives mere end ét svar).

	Antal	Pct.
At sørge for, at politiet ændrede adfærd en anden gang	375	57
At gøre politiets ledelse opmærksom på, at der var foregået noget forkert	307	47
At de politifolk, der var involveret i episoden, blev irettesat	228	35
At få en undskyldning fra politiet	172	26
At de politifolk, der var involveret i episoden, blev straffet	122	19
Andet	91	14
At få en samtale med en overordnet fra politiet	59	9
I alt	1354	207

Hvad ønskede klagerne at få ud af klagen?

Tabel 3.6: Respondenternes svar på spørgsmålet: "Hvad ønskede du at få ud af din klage?" – svar i procent (n= 656, der kunne gives mere end ét svar).

	Antal	Pct.
At sørge for, at politiet ændrede adfærd en anden gang	375	57
At gøre politiets ledelse opmærksom på, at der var foregået noget forkert	307	47
At de politifolk, der var involveret i episoden, blev irettesat	228	35
At få en undskyldning fra politiet	172	26
At de politifolk, der var involveret i episoden, blev straffet	122	19
Andet	91	14
At få en samtale med en overordnet fra politiet	59	9
I alt	1354	207

"Systemkritik"

Procentdel, der ønskede

	Ønskede blandt andet*	Ønskede kun
"Systemkritik"	72	37
Straf/irrettesættelse	46	12
Undskyldning	26	5
Samtale med overordnet	9	1

* Her har klagerne kunnet give flere svar

Fik de medhold?

Tabel 3.7: Politiklagemyndighedens opgørelse af klagesagerne, der indgår i interviewundersøgelsen – fordelt på kategorier og efter, hvorvidt klager har fået medhold eller ej.

	Kritik	Tiltale- grundlag	Forholdet beklaget	Ikke med- hold	I alt
Adfærdssager (ekskl. notitssager)	7	-	5	129	141
Straffesager	-	4	-	143	147
Færdselssager	-	2	-	34	36
I alt	7	6	5	306	324

Medholdsrate iflg. DUP: 6 pct.

Oplevede de medhold?

Medholdsrate iflg. klagerne:

DUP/Statsadvokat: 10 pct.

DUP/Statsadvokat/Politidirektør 12 pct.

Alle besvarede 18 pct.

Klagernes opfattelse af sagsbehandlingen hos DUP (besvarelser i pct., n=432)

	Enig/ Helt enig	Hverken/ eller	Uenig/ helt uenig	Ved ikke	I alt
DUP tog klage alvorligt	48	11	40	0	99
Fik givet alle oplysninger	53	7	26	4	101
DUP tog parti for politiet	58	16	14	10	98
DUP tog parti for klager	9	15	67	8	98
DUP søgte retfærdig afgørelse	22	11	67	0	100
Afgørelse letforståeligt sprog	55	9	13	22	99

Hvad mener de om afgørelsen?

Tabel 3.15: De interviewedes grad af forståelse for afgørelsen i deres sag ved Politiklagemyndigheden (svar i pct., n=385)

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Nej, slet ikke	I alt
I hvor høj grad synes du, at det var let at forstå, hvorfor afgørelsen i din sag blev som den blev?	14	19	20	48	101

Tabel 3.16: Svar på spørgsmålet: "Hvor tilfreds er du alt i alt med behandlingen af din klage?" blandt dem, der mener at have fået behandlet klagen af Politiklagemyndigheden (svar i pct., n=432).

	Meget tilfreds	Tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	I alt
Vil du sige, at du er...	7	20	24	50	101

Ingen betydelende forskelle i vurderingen af sagsbehandlingen hos DUP/SA/PD

Opleves DUP som uafhængig?

Tabel 3.24: Interviewpersonernes svar på spørgsmålet: "Ved du, om der er en forbindelse mellem Politiklagemyndigheden, politiet og Justitsministeriet?" i procent (n=651).

	Pct.
Politiklagemyndigheden er en afdeling under politiet	17
Politiklagemyndigheden er en afdeling under anklagemyndigheden	4
Politiklagemyndigheden er en afdeling under Justitsministeriet	4
Politiklagemyndigheden er uafhængig af politiet, anklagemyndigheden og Justitsministeriet	58
Ved ikke, vil ikke svare	14
Andet	2
I alt	99

Sammenligning med 2008

Mindre "brugerundersøgelse" (n=110) gennemført i 2008

Sammenligning 2008 og 2016

Ingen betydende forskelle i klageindhold/klageres baggrund

Ingen fik medhold i 2008

Sammenligning med dem, der i 2016 IKKE oplevede medhold:

Meget utilfredse med sagsbehandlingen 2008: 40 pct.

Meget utilfredse med sagsbehandlingen 2016: 55 pct.**

Faktorer med selvstændig betydning for den generelle tilfredshed med sagsbehandlingen

Udgangspunkt: 73 pct. af alle respondenter er utilfredse eller meget utilfredse med behandlingen af deres klage

"Hvor tilfreds er du alt i alt med behandlingen af din klage?"

1. Klagers oplevelse af medhold
 1. Oplevet medhold (18 pct.): 30 pct. utilfredse
 2. Ikke oplevet medhold (82 pct.): 84 pct. utilfredse**
2. Klagers forståelse for, hvorfor afgørelsen blev, som den blev
 1. Stor forståelse (14 pct.): 25 pct. utilfredse
 2. Slet ingen forståelse (50 pct.): 95 pct. utilfredse***
3. Klagers tilfredshed med sagsbehandlingstiden
 1. Meget tilfredse (10 pct.) 27 pct. utilfredse
 2. Meget utilfredse (60 pct.) 95 pct. utilfredse***
4. Klagers oplevelse af, at klagen blev taget alvorligt
 1. Helt enig (21 pct.) 37 pct. utilfredse
 2. Meget uenig (29 pct.) 98 pct. utilfredse***

Hvad med oplevelsen af DUPs uafhængighed?

Hvad med oplevelsen af DUPs uafhængighed?

1. Opleves DUP som uafhængig eller del af anden myndighed – Justitsministeriet, anklagemyndigheden, politiet, andet?
 1. Uafhængig (58 pct.) 71 pct. utilfredse
 2. Del af anden myndighed (28 pct.) 73 pct. utilfredse

2. Opleves DUP som uafhængig eller del af politiet?
 1. Uafhængig (58 pct.) 71 pct. utilfredse
 2. Del af politiet (17 pct.) 83 pct. utilfredse*

Faktorer med selvstændig betydning for, om klager oplevede sagen taget alvorligt

1. Sagstype som klassificeret af DUP
 1. Notitssager: 72 pct. oplevede sagen taget alvorligt
 2. Øvrige sagstyper 42 pct. oplevede sagen taget alvorligt*
2. Om klager har fået hjælp til at indgive klagen
 1. Ingen hjælp 50 pct. oplevede sagen taget alvorligt
 2. Hjælp fra advokat 33 pct. oplevede sagen taget alvorligt*
3. Klagers forståelse for afgørelse
 1. Høj grad af forståelse 89 pct. oplevede sagen taget alvorligt
 2. Slet ingen forståelse 23 pct. oplevede sagen taget alvorligt***
4. Har klager fået lejlighed til at give alle relevante oplysninger i sagen?
 1. Helt enig 73 pct. oplevede sagen taget alvorligt
 2. Slet ikke 3 pct. oplevede sagen taget alvorligt***

Hvad mener politiet?

Undersøgelse blandt indklagede, andre samt Politiforbundet

Hovedpunkter

1. Der savnes en nedre grænse for, hvad DUP efterforsker
2. DUP forfølger en egeninteresse og er ikke uhildet
 1. Men det konkrete efterforskningsarbejde er i orden
3. Straffesager genoptages som adfærdsklagesager
4. Afgørelser i adfærdsklagesager kan ikke ankes
5. Lange sagsbehandlingstider kan have konsekvenser for politifolkene

Nogle mere overordnede overvejelser

Fællestræk ved klageres og indklagedes oplevelser

1. Krænkelser
2. Begrænset rolle i egen sag
3. Oplevelse af, at DUP tager parti for modparten

Fællestræk ved tidligere og nuværende klagesystem

Fokus på det individuelle ansvar:

Ér der foregået noget kritisabelt eller strafbart?

Meget lav medholdsprocent

Flertallet af klagerne har ringe eller ingen forståelse for, hvorfor afgørelsen i deres sag blev, som den blev

I sandhedens tjeneste

Den Uafhængige Politiklagemyndighed
behandler klager over politiet og varetager
efterforskningen af straffesager mod
politipersonale. Politiklagemyndigheden
udøver sine funktioner i fuld uafhængighed af
både politi og anklagemyndighed.

DEN
UAFHÆNGIGE
POLITIKLAGEMYNDIGHED

Problematisk at arbejde "i sandhedens tjeneste"

Høje krav til bevisførelse => få får medhold

Klagere oplever afslag på medhold som afvisning af deres oplevelse

Svært for politiet at bruge klagerne konstruktivt

Disse problemer skyldes i høj grad de gældende rammer for klagesystemet

Konklusion

Hvis målet med klagebehandlingen skal være placering af et individuelt ansvar, er DUP nok den bedste model

Men hvis målet skal være et andet?

"I forståelsens tjeneste"

Større fokus på klageres mål med klagen

Udvidet brug af notitsbehandling

Mulighed for mægling eller lignende

- Frivillig medvirken

- Endelig afslutning

- Fravær af disciplinære foranstaltninger

Den overordnede konklusion

Mirakelkuren er desværre ikke lige om hjørnet

Tak for opmærksomheden!